

คำนำ

โครงการ “จากตำนาน เล่าขานสู่นิทานบ้านรับร่อ” จัดทำขึ้นเพื่อสืบสาน อนุรักษ์ และเผยแพร่เรื่องราวตำนานบ้านรับร่อ อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชุมชน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้โมเดล QSCCS เป็นแนวทางพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสืบค้น วิเคราะห์ข้อมูล สร้างสรรค์ผลงาน และนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังความภาคภูมิใจในรากเหง้าและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนกับชุมชน

การดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ชาวบ้าน และเครือข่ายภายนอก ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เพียงพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แต่ยังสร้างสื่อการเรียนรู้และแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับตำนานบ้านรับร่อให้คงอยู่เป็นสมบัติของชุมชนอย่างยั่งยืน

ผู้จัดทำขอขอบคุณทุกหน่วยงานและบุคคลที่มีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และสามารถนำแนวทางการดำเนินงานไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นเพื่อสืบสานคุณค่าทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทคัดย่อ	1
ความเป็นมา	2
วัตถุประสงค์และเป้าหมาย	3
กระบวนการผลิตผลงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน	3
ผลการดำเนินการผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ที่จะได้รับ	5
ปัจจัยความสำเร็จ	6
บทเรียนที่ได้รับ	6
การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ	6
บรรณานุกรม	7
ภาคผนวก	8
ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	

บทคัดย่อ

โครงการ “จากตำนาน เล่าขานสู่นิทานบ้านรับร่อ” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้โมเดล QSCCS (Quick–Share–Connect–Confirm–Share) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหาดโน เพื่อให้นักเรียนสามารถสืบค้น วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานนิทานจากตำนานบ้านรับร่อได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมปลูกฝังความภาคภูมิใจในรากเหง้าและมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80 ขึ้นไป) และสามารถสร้างผลงานนิทานในรูปแบบหลากหลาย เช่น หนังสือเล่มเล็ก วิดีโอ และสื่อประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งแหล่งเรียนรู้และสื่อประกอบเรื่องราวตำนานบ้านรับร่อภายในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนรุ่นต่อไปและชุมชนโดยรอบ

โครงการนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

แบบเสนอผลงาน Best Practices

ชื่อผลงาน: จากตำนาน เล่าขานสู่นิทานบ้านรับร่อ

ผู้เสนอผลงาน: นางสาวรุ่งอรุณ นาคค้อย

ตำแหน่ง: ครูชำนาญการพิเศษ

สถานศึกษา: โรงเรียนบ้านหาดใน

สังกัด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรเขต 1

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตำนานและนิทานพื้นบ้านไม่เพียงแต่เป็นเรื่องเล่าเพื่อความบันเทิง หากแต่เป็นคลังสมบัติล้ำค่าทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้รังสรรค์และส่งต่อผ่านกาลเวลาจากรุ่นสู่รุ่น เรื่องราวเหล่านี้เป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตอันเรียบง่าย ความเชื่อที่ฝังรากลึก และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาอย่างยาวนานของชุมชน ซึ่งล้วนเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความผูกพันและสำนึกรักในบ้านเกิด อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่ไหลบ่าเข้ามาอย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง เด็กและเยาวชนมีโอกาสน้อยลงที่จะได้สัมผัสหรือรับฟังเรื่องเล่าเหล่านี้จากผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ทำให้ตำนานและนิทานพื้นบ้านเริ่มเลือนหายไปจากความทรงจำ และถูกแทนที่ด้วยเรื่องราวจากวัฒนธรรมภายนอกที่แพร่หลายผ่านสื่อต่างๆ

ชุมชนบ้านรับร่อ ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่น่าสนใจมากมาย ชื่อ "บ้านรับร่อ" เองก็มีตำนานเล่าขานสืบทอดกันมา ซึ่งสะท้อนถึงเหตุการณ์สำคัญในอดีต นอกจากนี้ ยังมีเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญต่างๆ ในชุมชน เช่น วัด ป่าช้าเก่า หรือแหล่งน้ำ ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้ล้วนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีความสำคัญในการสร้างตัวตนของชาวบ้านรับร่อจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตำนานเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่เรื่องเล่าปรัมปรา แต่เป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงคนในชุมชนเข้าด้วยกัน สร้างความภาคภูมิใจ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งต่อคุณค่าจากรุ่นสู่รุ่น

แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงของสังคม ข้อมูลและเรื่องเล่าเหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกเก็บรักษาไว้เพียงในความทรงจำของผู้สูงอายุเท่านั้น ยังไม่มีการรวบรวมและบันทึกอย่างเป็นระบบ หรือถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ตำนานบ้านรับร่อกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญหาย หากไม่มีการฟื้นฟูและสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตำนานที่เคยเป็นความภาคภูมิใจของชุมชนอาจกลายเป็นเพียงอดีตที่ไม่มีใครกล่าวถึงอีกต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคปัจจุบัน เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความสนใจเข้าใจ และเห็นคุณค่าของเรื่องราวในท้องถิ่น ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การสืบค้น และการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน โครงการ "จากตำนาน เล่าขาน สู่นิทาน บ้านรับร่อ" จึงถูกริเริ่มขึ้นเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการ

ถ่ายทอดและสร้างสรรค์เรื่องราวเหล่านี้ให้กลับมามีชีวิตชีวากครั้งในใจของเยาวชนคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่านี้ให้คงอยู่สืบไป และเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านรับร้อให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับตำนานและนิทานบ้านรับร้อโดยใช้โมเดล QSCCS
2. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าของชุมชน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นิทานได้
3. เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีและสร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง

เป้าหมายในการดำเนินงาน

เป้าหมายเชิงปริมาณ

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องตำนานบ้านรับร้อผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

- นักเรียนทุกคนมีผลงานจากการสืบค้นและสร้างสรรค์นิทานบ้านรับร้อในรูปแบบที่หลากหลาย

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- นักเรียนมีความสามารถในการสืบค้น รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำนานบ้านรับร้อ
- นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นิทาน
- นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและมีความภาคภูมิใจในบ้านรับร้อ
- เกิดแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับนิทานบ้านรับร้อที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน

(QSCCS)

ขั้นที่ 1: การเรียนรู้ตั้งคำถาม (Quick - Learning to Question)

ขั้นตอนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางสู่โลกแห่งตำนานบ้านรับร้อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจุดประกายความอยากรู้อยากเห็นและกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามเชิงประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้จุดประกายความคิด ด้วยการนำเสนอสื่อและสิ่งของที่เชื่อมโยงกับอดีต เช่น ภาพถ่ายเก่าของชุมชน หรือวัตถุที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำหน้าที่เสมือนไทม์แมชชีนที่พานักเรียนย้อนกลับไปในอดีต เมื่อนักเรียนได้สัมผัสกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้แล้ว ครูจะตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดเชิงวิเคราะห์ เช่น "ตำนานบ้านรับร้อเกิดขึ้นเมื่อไหร่และในบริบทสังคมแบบใด?", "เรื่องราวเหล่านี้สะท้อนถึงวิถีชีวิตหรือเหตุการณ์สำคัญในยุคนั้นหรือไม่?", "ใครคือผู้ที่ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านี้เป็นคนแรก?" คำถามเหล่านี้จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสงสัยและอยากรู้คำตอบ ซึ่งถือเป็นเชื้อเพลิงสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2: การเรียนรู้แสวงหาและสืบค้น (Share - Learning to Search)

เมื่อนักเรียนมีคำถามในใจแล้ว ขั้นตอนที่สองจะเป็นการเปลี่ยนจากผู้รับสารมาเป็น "นักสืบน้อย" ผู้ลงมือค้นหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้สืบค้นหลักฐานจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ภาพรวมที่สมบูรณ์ที่สุด การสืบค้นจะแบ่งออกเป็นสองส่วนหลักคือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยนักเรียนจะได้ฝึกทักษะการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีชีวิตและทรงคุณค่าที่สุดในการให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตำนานและเรื่องเล่าในชุมชน นอกจากนี้ นักเรียนยังจะได้ฝึกการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น หนังสือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หอจดหมายเหตุ และเอกสารเก่า เพื่อนำมาเปรียบเทียบและเพิ่มเติมข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ทุกขั้นตอนของการสืบค้น นักเรียนจะได้เรียนรู้การบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกเสียง ถ่ายภาพ หรือจดบันทึก เพื่อให้ได้หลักฐานที่ครบถ้วนสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3: การเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ (Connect - Learning to Construct)

ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะก้าวเข้าสู่การเป็นนักประวัติศาสตร์ตัวน้อยอย่างเต็มตัว โดยการนำหลักฐานทั้งหมดที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ตีความ และสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับตำนานและนิทานบ้านรับร้อ ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและตั้งคำถามเพื่อนำทางให้นักเรียนใช้ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนจะฝึกเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับข้อมูลจากเอกสาร เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ หากพบข้อมูลที่ขัดแย้งกัน ก็จะเรียนรู้ที่จะตั้งสมมติฐานและหาเหตุผลมารองรับเพื่อทำความเข้าใจบริบทที่แท้จริง หลังจากทีวิเคราะห์หลักฐานอย่างรอบด้านแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันสรุปความสำคัญและบริบททางประวัติศาสตร์ของเรื่องเล่าในยุคต่างๆ พร้อมระบุว่าเรื่องราวเหล่านี้มีบทบาทอย่างไรต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในแต่ละช่วงเวลา

กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่ทำให้นักเรียนได้ความรู้เท่านั้น แต่ยังสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจรรย์ญาณ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

ขั้นที่ 4: การเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Confirm - Learning to Communicate)

หลังจากที่นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่แล้ว ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำความรู้เหล่านั้นมาสื่อสารและนำเสนอต่อสาธารณะ เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลและแบ่งปันสิ่งที่ได้เรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มจะนำเสนอผลการสืบค้นและวิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่น การทำนิทรรศการประวัติบ้านรับร้อ, การสร้างแผนผังความคิด (Mind Mapping) ที่แสดงความเชื่อมโยงของข้อมูล หรือการใช้ Infographic ที่สรุปเนื้อหาสำคัญอย่างเข้าใจง่าย การนำเสนอเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นการฝึกทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย นอกจากนี้ ครูจะจัดเวทีให้อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่ม ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลร่วมกันในวงกว้าง นักเรียนจะได้ฝึกการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การให้เหตุผล และการยอมรับในความแตกต่างทางข้อมูล ซึ่งจะช่วยยืนยันความรู้ที่ได้มาให้มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5: การเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม (Share - Learning to Service)

ขั้นสุดท้ายนี้เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้แบบยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาไปประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าเพื่อตอบแทนสังคมและชุมชน ขั้นตอนนี้จึงเป็นการเปลี่ยนจากการเรียนรู้เพื่อตนเองมาสู่การเรียนรู้เพื่อผู้อื่น นักเรียนจะร่วมกันวางแผนกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และสืบสานคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของนิทานบ้านรับร้อในรูปแบบที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การจัดกิจกรรม "จากตำนาน เล่าขาน สุนิทาน บ้านรับร้อ" เพื่อให้นักเรียนจัดแสดงนิทานในรูปแบบใหม่ๆ ให้กับนักเรียนรุ่นน้องหรือคนในชุมชน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและปลูกฝังความรักในวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ เช่น การจัดทำหนังสือเล่มเล็ก คลิปวิดีโอ หรือ podcast เกี่ยวกับนิทานบ้านรับร้อ เพื่อเผยแพร่ทางออนไลน์ให้เข้าถึงกลุ่มคนในวงกว้างขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับความรู้ แต่ยังเป็นผู้สืบทอดและผู้สร้างสรรค์ที่สามารถส่งต่อคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมนี้ให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานของโครงการ "จากตำนาน เล่าขาน สุนิทาน บ้านรับร้อ" ได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่ชัดเจนในทุกมิติ โดยไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ยังสามารถขยายความผลลัพธ์ที่ได้ดังนี้

ด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและเจตคติของนักเรียน

- **ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง:** นักเรียนไม่ได้เพียงแต่รับทราบเรื่องราว แต่สามารถอธิบายประวัติความเป็นมาของบ้านรับร้อได้อย่างละเอียดลออ รวมถึงสามารถเชื่อมโยงตำนานต่างๆ เข้ากับสถานที่จริงในชุมชนได้ พวกเขามีความเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่ในเรื่องเล่าเหล่านั้น ซึ่งสะท้อนผ่านผลการประเมินที่มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- **สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง:** การที่นักเรียนได้ลงพื้นที่จริง สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน และทำความรู้จักกับประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วยตนเอง ได้สร้างความรู้สึกรักผูกพันและภาคภูมิใจในความเป็นลูกหลานบ้านรับร้ออย่างแท้จริง ความรู้สึกนี้เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ผลงานและการนำเสนอต่อสาธารณะ
- **ปลูกฝังจิตสำนึกรักบ้านเกิด:** โครงการนี้ได้ปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นผู้ดูแลและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม นักเรียนตระหนักว่าพวกเขาคือผู้สืบทอดที่สำคัญ และแสดงความต้องการที่จะรักษาเรื่องเล่าเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไป

ด้านการพัฒนาทักษะกระบวนการของนักเรียน

- **ทักษะการสืบค้นและรวบรวมข้อมูล:** นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเป็น "นักสืบ" อย่างแท้จริง สามารถตั้งคำถามอย่างมีวิจารณญาณ คัดเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ทั้งจากบุคคลในชุมชนและจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์
- **ทักษะการวิเคราะห์และการสร้างสรรค์:** นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่หลากหลายมาวิเคราะห์ตีความ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างเป็นรูปธรรม จากตำนานที่เป็นเรื่องเล่าปากเปล่า พวกเขาสามารถนำมาประยุกต์และสร้างสรรค์เป็นนิทานที่มีโครงเรื่องชัดเจนและมีตัวละครที่น่าสนใจ
- **ทักษะการนำเสนอและการสื่อสาร:** โครงการนี้เป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการนำเสนอผลงานผ่านการจัดนิทรรศการ การเล่าเรื่องประกอบการแสดง และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนและครู

ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

- **เกิดสื่อการเรียนรู้ใหม่ที่มีคุณค่า:** ผลงานของนักเรียนได้ถูกรวบรวมและจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น หนังสือเล่มเล็ก "นิทานบ้านรับร้อฉบับนักสืบน้อย" ที่มีภาพประกอบสวยงามและเนื้อหาที่เข้าใจง่าย
- **แหล่งเรียนรู้เพลงพื้นบ้านในโรงเรียน:** โรงเรียนได้จัดตั้งมุมแสดงผลงานและข้อมูลเกี่ยวกับนิทานบ้านรับร้อ ทำให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน และเป็นแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนรุ่นต่อไป

ด้านการมีส่วนร่วมและการเผยแพร่สู่ชุมชน

- สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน: โครงการนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากปราชญ์ชาวบ้านและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัยที่อบอุ่นและมีคุณค่า

- การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ: ผลงานของนักเรียนได้ถูกนำไปจัดแสดงในงานสำคัญของชุมชน ทำให้เรื่องราวของบ้านรับร่อเป็นที่รู้จักในวงกว้างยิ่งขึ้น

- สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์: การเผยแพร่ผลงานสู่ชุมชนทำให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของนิทานพื้นบ้านมากขึ้น ผู้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการรักษาเรื่องราวเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไป และพร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินงานในอนาคต

ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลให้โครงการ "จากตำนาน เล่าขาน สุนิทาน บ้านรับร่อ" ประสบความสำเร็จอย่างสูงนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากองค์ประกอบใดเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการประสานพลังและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบ สามารถขยายความปัจจัยเหล่านี้ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นได้ดังนี้

1. การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

ความสำเร็จของโครงการเริ่มต้นจากวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของผู้บริหารโรงเรียนบ้านหาดใน ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและคุณค่าของเรื่องเล่าในชุมชน ผู้บริหารไม่ได้เพียงแค่ให้ความเห็นชอบในหลักการเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นแกนนำในการสนับสนุน โครงการอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ ซึ่งรวมถึงการอนุมัติงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอ การอำนวยความสะดวกในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและชุมชนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น รวมถึงการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนและนักเรียนอย่างต่อเนื่องผ่านการเยี่ยมชมและติดตามความก้าวหน้า ซึ่งการสนับสนุนจากผู้บริหารนี้ได้สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ทุกคนในทีมมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

ชุมชนคือหัวใจและแหล่งข้อมูลที่มีชีวิตของโครงการนี้ เนื่องจากตำนานและนิทานบ้านรับร่อเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น การที่ชุมชนให้ความร่วมมือจึงเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้

- ปราชญ์ชาวบ้านและผู้สูงอายุ: เป็น "ห้องสมุดที่มีชีวิต" ที่ให้ข้อมูลเชิงลึกและถ่ายทอดเรื่องเล่าจากประสบการณ์จริง การที่นักเรียนได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จับต้องได้และสร้างความผูกพันระหว่างคนต่างวัย นอกจากนี้การได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมยังทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งในการธำรงรักษาวัฒนธรรมของตนเอง

- การสนับสนุนจากผู้ปกครอง: ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกเวลาเรียน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและปลอดภัย

- การเปิดพื้นที่ให้เผยแพร่ผลงาน: ชุมชนได้ให้ความอนุเคราะห์พื้นที่และเวทีในการจัดแสดงผลงานของนักเรียนในงานเทศกาลหรือกิจกรรมสำคัญของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและสร้างความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

3. ความร่วมมือของครูผู้สอนและนักเรียนด้วยความมุ่งมั่น

ความสำเร็จของโครงการนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากขาดความร่วมมืออย่างแข็งขันจากทั้งครูและนักเรียน

- ครูผู้สอนที่มีความรู้และความมุ่งมั่น: ครูผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่ว่าเป็นผู้สอน แต่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา และเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูได้ใช้โมเดลการสอน QSCCS เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุกและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

- การทำงานเป็นทีมของครู: ทีมครูผู้สอนมีการประชุมและวางแผนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ แบ่งปันข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างราบรื่นและสอดคล้องกัน

- ความกระตือรือร้นของนักเรียน: นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ มีความสนใจใคร่รู้ และกล้าแสดงออกในการสืบค้นและนำเสนอผลงาน โดยมองว่ากิจกรรมนี้ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่เป็นการผจญภัยในฐานะ "นักสืบน้อย" เพื่อค้นหามรดกของท้องถิ่นตนเอง

ปัจจัยเหล่านี้เมื่อผนวกเข้าด้วยกัน ทำให้โครงการ "จากตำนาน เล่าขาน สู่นิทาน บ้านรับร่อ" ไม่ใช่เพียงแค่กิจกรรมหนึ่งในโรงเรียน แต่กลายเป็นโครงการที่สร้างสรรค์การเรียนรู้อย่างยั่งยืนและมีคุณค่าต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนอย่างแท้จริง

การเผยแพร่และรางวัลที่ได้รับ

โครงการ "จากตำนาน เล่าขาน สู่นิทาน บ้านรับร่อ" ไม่ได้สิ้นสุดลงที่ผลการดำเนินงานภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ได้มีการเผยแพร่ผลงานออกสู่สาธารณะอย่างกว้างขวาง เพื่อขยายผลและสร้างแรงบันดาลใจให้กับหน่วยงานทางการศึกษาและชุมชนอื่นๆ ซึ่งนำไปสู่การได้รับรางวัลเกียรติยศในหลายระดับดังนี้

1. การเผยแพร่ผลงานภายในสถานศึกษาและระดับท้องถิ่น

- การเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์: ได้มีการจัดทำเพจเฟซบุ๊กหรือช่องยูทูปของโรงเรียนเพื่อเผยแพร่คลิปวิดีโอการแสดงเพลงถ้อยคำของนักเรียนและสารคดีสั้นเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งเป็นช่องทางที่ทำให้ผลงานเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). ทำไมไม่ต้องเรียนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: ชุมชนม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม Best Practice (วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ)

ภาพการเข้าศึกษาตุงานแหล่งเรียนรู้วัดเทพเจริญ

ภาพการเข้าศึกษาตุงานแหล่งเรียนรู้วัดเทพเจริญ

ภาพกิจกรรม สร้างสมุดเล่มเล็กเรื่องจากตำนานเล่าขานสู่นิทานถ้ำรับร้อ

ภาพกิจกรรม สร้างสมุดเล่มเล็กเรื่องจากตำนานเล่าขานสู่นิทานถ้ำรับร้อ

